

Summary

UKRAINIAN INTERNAL MEDICINE COMPETITIONS AS MEANS TO PROMOTE STUDENTS' CLINICAL THINKING

Seredyuk V.N.

Key words: internal medicine, Ukrainian competitions, clinical thinking, interactive computer technologies.

The article analyzes the results of Ukrainian Internal Medicine competitions for medical students held in 2016. It has been proved that the competition contributes to the development of creative clinical thinking of students and involves not only the traditional theoretical knowledge and practical skills, but also the use of novel interactive computer technologies and visualizing techniques (electrocardiography, photos and / or video protocols, echocardiography, coronary angiography, multislice computed tomography with multiplane reconstruction, magnetic resonance imaging, etc.).

УДК 378.147:001.891-057.87:061.22

Трефаненко І.В., Хухліна О.С.

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТОК ЯК ВИД НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

В статті подані основні форми проведення науково-дослідної роботи студентами в межах студентського наукового гуртка кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб. Досвід кафедри надає можливість отримати стійкі навички самостійної науково-дослідницької роботи, підвищити якість засвоєння внутрішньої медицини, розвинути творче та аналітичне мислення. Це допомагає студентам розширити світогляд, виробити вміння застосувати теоретичні знання і сучасні методи наукових досліджень на практиці, що має велике значення для профорієнтаційної роботи та для подальшої наукової роботи студентів після закінчення навчання у ВНЗУ.

Ключові слова: науково-дослідна робота, студентський науковий гурток, студент.

*Добре тому,
хто навчився вчитися
Менандр*

Вступ

Закінчуючи вищий навчальний заклад, майбутній лікар-спеціаліст повинен мати високу конкурентоспроможність на ринку праці. Науково-дослідна робота (НДР) є однією з ланок формування якісного рівня освіти в усіх вищих навчальних закладах України (ВНЗУ), і в тому числі - в медичних навчальних закладах. Всесвітня організація охорони здоров'я запровадила таке визначення сучасного висококваліфікованого лікаря як особи, що «надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує та враховує інтереси й потреби суспільства». Згідно з Постановою президії Академії наук України «Про розвиток науки та трансформацію суспільства: концепція для України», провідною метою наукової, науково-технічної та інноваційної політики системи освіти є: забезпечення підготовки спеціалістів, наукових та науково-педагогічних кадрів на рівні світових кваліфікаційних вимог, ефективного використання освітнього, науково-технічного та інноваційного потенціалу для розвитку економіки [4].

Основна частина

Науково-дослідна робота (НДР) студентів - складова професійної підготовки, що передбачає навчання студентів методології і методики дослідження, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, застосування технологій та вмінь творчого підходу для вирішення певних наукових проблем. В Україні проведення НДР

студентів забезпечується нормативно-законодавчими документами, а саме Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2014 р.) та Законом «Про вищу освіту» (2014 р.) [2]. Поняття НДР студентів включає в себе два взаємопов'язаних елементи:

- навчання студентів елементам дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості;
- наукові дослідження, що здійснюються студентами під керівництвом викладачів кафедри.

Самостійна робота студентів поділяється на навчально-дослідницьку, яка включається в навчальний процес і проводиться в робочий час, і науково-дослідницьку, яка виконується у позаучбовий час. НДР студентів, яка виконується у позаучбовий час, складається з наступних видів роботи: а) роботи в наукових товариствах, студентських наукових гуртках і проблемних групах, що функціонують при кафедрах; б) участі в науково-дослідних роботах за кафедральними темами; в) виступів з доповідями і повідомленнями на науково-теоретичних і науково-практичних конференціях, що проводяться у навчальному закладі; г) участі у внутрішньовузівських, міжвузівських, регіональних, республіканських олімпіадах і конкурсах на кращу наукову роботу [5]. Найефективніше НДР реалізується в студентських наукових гуртках.

Студентський науковий гурток (СНГ) – організаційне утворення на кафедрі, учасниками якого є широке коло студентів університету, яке формується за напрямком наукової діяльності кафедри відповідно до затверджених тематичних

планів роботи кафедри [1]. СНГ у своїй діяльності керується Конституцією України, чинним законодавством і Положенням студентського наукового товариства ВНЗУ. Метою роботи студентського наукового гуртка є :

1. Виявлення найбільш здібних і талановитих, схильних до науково-дослідної роботи студентів.

2. Поглиблення дослідження за проблематикою наукової діяльності кафедр за участю студентів.

3. Набуття навичок виконання наукової роботи.

4. Залучення обдарованих студентів до подальшої науково-дослідної діяльності на післядипломному етапі навчання.

Основними завданнями студентського наукового гуртка та проблемної групи є:

1. Залучення до роботи студентів, які виявляють інтерес до науково-дослідної роботи.

2. Організація науково-дослідної роботи студентів.

3. Поглиблене вивчення студентами обраної дисципліни.

Таким чином, СНГ дозволяє обрати тих студентів, які мають здібності та мотивацію для підвищення своєї лікарської майстерності, розвитку своїх організаторських талантів. СНГ пропонує студентам різні методи удосконалення цих якостей, а саме регулярні клінічні обходи з досвідченими викладачами, чергування в клініці, підготовка та залучення до олімпіад, участь у роботі різнопланових конференцій, виступи з доповідями, поїздки в інші міста та країни з метою навчання.

З метою реалізації творчого наукового потенціалу студентів та їх участі в виконанні науково-дослідних робіт, програм, що виконуються в університеті, а також з метою здійснення наукової, освітньої, творчої діяльності на кафедрі внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб створений СНГ. Загальне керівництво роботою СНГ проводить завідувач кафедри, а поточну роботу здійснює науковий керівник СНГ. У СНГ кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб займаються студенти різних спеціальностей: «лікувальна справа», «педіатрія», «медична психологія». Засідання СНГ відбуваються два рази на місяць, при чому кожне наступне засідання проводить інший викладач кафедри. Тему проведення гуртка вибирає куратор, це дає змогу студентам прослухати, вивчити, отримати надсучасну інформацію саме за цією темою. Тому до початку навчального року складається річний план роботи СНГ, в якому зазначені теми, куратор засідання (викладач, який має науковий ступінь к.мед.н. або д.мед.н.), форми роботи студентів. Форми організації роботи гуртківців – це семінар, наукові дебати, практикум, індивідуальна робота в клініці тощо. Матеріали заняття розробляють куратори, керуючись принципом єдності теорії та практики. На початку засідання

викладач знайомить студентів-гуртківців з обраною темою у вигляді міні-лекції, формулює мету та план заняття гуртка, потім розповідає про нові наукові аспекти обраної проблеми. Другий етап передбачає залучення студентів: один або два студенти (які отримали напередодні завдання самостійно опрацювати найбільш вагомні новітні здобутки в діагностиці або лікуванні за темою) у вигляді презентації або реферату діляться своїми поглядами на цю тему. Студент, який готується до виступу на гуртку, витрачає свій особистий час, відповідає сам за себе, тільки від нього самого залежить якість подання отриманої інформації, тим самим розвиває в собі важливі для майбутнього лікаря-дослідника якості - творче мислення, відповідальність і вміння відстоювати свою позицію. Останній етап кожного засідання - жвава дискусія, під час якої гуртківці активно обговорюють сучасні аспекти патогенезу, діагностики та диференційованого лікування захворювань внутрішніх органів, розглядають питання клінічної фармакології та фармакотерапії. На засіданнях студентського наукового гуртка під час вечірніх обходів та демонстрації хворих, медичних карт стаціонарних хворих із листками лікарських призначень студенти поглиблюють теоретичні знання, відпрацьовують навички збору лікарського анамнезу, оволодівають методологією вибору оптимального лікарського препарату та умов його раціонального застосування для кожного конкретного пацієнта. Під керівництвом викладачів студенти займаються науковою роботою – проводять ретроспективний та проспективний аналіз листків лікарських призначень з медичних карт стаціонарних хворих, оцінюють рівень фармакотерапії з позиції раціональності, відповідності протоколам надання медичної допомоги хворим з різними захворюваннями, взаємодії ліків, повноту призначень, виявляють чи прогнозують ймовірну побічну дію лікарських засобів, помилки лікарів при призначенні лікарських засобів, пропонують шляхи їх корекції, запобігають протоколи побічної дії лікарських засобів, працюють над літературою.

Новою формою проведення СНГ є майстер-класи. На кафедрі вони проводяться за напрямками пульмонології, гастроентерології, гематології та трансфузіології. Викладачі, які організують ці майстер-класи, проводять їх разом з лікарями практичної медицини. Так, майстер-клас з пульмонології проводиться в кабінеті функціональної діагностики поліклініки для можливості показати та самостійно провести студентам спірографію, пневмотахометрію. Гематологічний майстер-клас відбувається у відділенні переливання крові лікарні швидкої медичної допомоги для можливості студентам-гуртківцям на практиці засвоїти основи трансфузіології. Гастроентерологічний майстер-клас побудований на оцінці студентами разом із викладачем морфофункціональних проб печінки і наступному само-

стійному вирішенні студентами клінічних задач з диференціальної діагностики захворювань печінки у вигляді імітаційної гри в командах. Незвичайний формат проведення, можливість самостійно встановити діагноз, спланувати план обстеження та призначити лікування за отриманими додатковими лабораторно-функціональними показниками (керівник за вимогою студента надає всі необхідні дані) допомагають поєднати теоретичні знання та практичні вміння, сприяють підвищенню мотивації до навчання.

За власним бажанням студент виконує власну НДР під керівництвом викладача, результати якої доповідає на секції внутрішньої медицини щорічного Міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів і молодих учених. Оприлюднення власних наукових здобутків студенти-гуртківці здійснюють на інших конференціях, з'їздах та конгресах в Україні та за кордоном. Географія поїздок молодих науковців досить широка, це Нідерланди, Польща, Німеччина, Боснія та Герцеговина, Македонія, Словенія, Болгарія, Румунія, на теренах України до вищих навчальних закладів міст Івано-Франківська, Тернополя, Львова, Вінниці, Києва, Ужгорода, Полтави тощо. Цей вид самостійної роботи студента формує навички ораторського мистецтва, вміння самостійно логічно міркувати. Студент-гуртківець вчиться брати участь у дискусіях, відстоювати свої погляди на проблему, відповідати на поставлені питання.

За останні п'ять років результати наукових досліджень знайшли своє відображення у публікаціях у різних журналах, збірниках наукових праць студентів та молодих вчених. Всього опубліковано за цей період понад 60 робіт.

Студенти-гуртківці завжди беруть участь у проведенні Всеукраїнських студентських олімпіад з терапії та отримують призові місця. За останні роки наші молоді науковці активно брали участь в підсумковій науково-практичній конференції Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природних, технічних та гуманітарних наук у галузі «Клінічна медицина». Високий теоретичний рівень та якісна практична підготовка допомогли їм отримати дипломи I, II, III ступенів. Досягнення таких високих перемог підтримує бажання студента займатися наукою надалі та пов'язати свою подальшу лікарську роботу з науковою роботою у ВНЗУ.

Важливим аспектом становлення лікаря є оволодіння толерантністю та взаємоповагою. Тому професорсько-викладацький склад кафедри багато уваги приділяє вихованню студентів в дусі взаєморозуміння і злагоди між народами, національностями, релігійними групами, що чітко простежується при роботі СНГ. Викладачі дотримуються педагогічної етики та моралі, пова-

жають гідність студентів, особистим прикладом стверджують принципи загальнолюдської моралі: гуманізму, правди, справедливості, патріотизму, відданості своїй Батьківщині, лікарській професії.

На засіданні СНГ студентам прищеплюються деонтологічні принципи лікарської професії – належного співчутливого відношення до хворого та його родичів, надання їм інформації щодо основної чи побічної дії лікарського засобу, наслідків безпечного та безконтрольного самолікування. Викладач акцентує увагу на тому, що доброзичливе відношення до хворого, заспокійливе слово лікаря або психолога, обнадійлива доброзичлива обґрунтована інформація є могутнім засобом мобілізації захисних сил організму хворого на його одужання.

Багаторічний досвід кафедри свідчить про те, що студенти-гуртківці краще оволодівають теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними вміннями, ніж ті, що не беруть участі у студентських наукових гуртках.

Висновки

1. Студентський науковий гурток допомагає розвинути творче та аналітичне мислення, розширити світогляд студента-гуртківця, виробити вміння застосовувати теоретичні знання і сучасні методи в практичній діяльності.

2. Досвід кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб надає можливість студентам отримати стійкі навички самостійної науково-дослідницької роботи, підвищити якість засвоєння знань в галузі внутрішньої медицини.

3. Студенти гуртка можуть поглиблювати свої знання з обраної ними галузі медичної науки, отримати необхідні навички роботи, що має велике значення для подальшого вибору спеціальності лікаря та для подальшої наукової роботи студентів після закінчення навчання у ВНЗУ.

Література

1. Деніна Р.В. Студентський науковий гурток: удосконалення професійних навичок / Р.В. Деніна // Буковинський медичний вісник. – 2015. – Т. 19, № 3 (75). – С. 282–284.
2. Закон України "Про Вищу освіту" № 1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> – Дата звернення січень 2016. – Назва з екрана. – 72 с.
3. Мынбаева А. К. Инновационные методы обучения, или как интересно преподавать: учебное пособие. - 4-е изд., доп. / А.К. Мынбаева, З. М. Садвокасова. – Алматы : ДООИВА, 2010. - 344 с.
4. Про розвиток науки та трансформацію суспільства: концепція для України [Електронний ресурс] / Постанова президії Академії наук України. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/documents>. – № 151 від 03.06.1992.
5. Чорновол-Ткаченко О.О. Науково-дослідницька діяльність студентів у ВНЗ України: зміст та завдання / О.О. Чорновол-Ткаченко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 866. Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – Вип. 59. – С. 123.

Реферат

СТУДЕНЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ КРУЖОК КАК ВИД НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

Трефаненко И.В., Хухлина О.С.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, студенческий научный кружок, студент.

В статье представлены основные формы научно-исследовательской работы студентов в рамках студенческого научного кружка кафедры внутренней медицины, клинической фармакологии и профессиональных болезней. Опыт кафедры позволяет получить устойчивые навыки самостоятельной научно-исследовательской работы, повысить качество усвоения внутренней медицины, развить творческое и аналитическое мышление. Это помогает студентами расширить кругозор, выработать умение применять теоретические знания и современные методы научных исследований на практике, что имеет большое значение для профориентационной работы и для дальнейшей научной работы студентов после окончания учебы в ВУЗах.

Summary

STUDENT SCIENTIFIC SOCIETY AS A TYPE OF STUDENT RESEARCH ACTIVITY

Trefanenko I.V., Khukhlina O.S.

Key words: research activity, student scientific society, student.

This article describes the main forms of student research activities within the framework of scientific society at the Department of Internal Medicine, Clinical Pharmacology and Occupational Diseases. The experience gained by the Department members contributes to the development of sound skills of independent scientific research work, increases the quality of learning Internal Medicine, and promotes the development of creative and analytic thinking. Students develop their professional outlook, skills by applying theoretical knowledge and novel research methods in practical context. They can also get assistance in any aspects of research activity.

УДК 378.147:[53:61:577.3

Федів В.І., Олар О.І., Микитюк О.Ю., Бірюкова Т.В., Кульчинський В.В., Остафійчук Д.І.

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Стаття висвітлює окремі методи та підходи щодо інновації освітнього процесу, реалізовані на кафедрі біологічної фізики та медичної інформатики Буковинського державного медичного університету. Показано, що інтегрована форма подачі навчального матеріалу викликає у студентів більше зацікавлення до дисциплін, які вивчаються на кафедрі, та поглиблює їх розуміння, що сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення природничо-наукових дисциплін та усвідомленому формуванню професійних якостей у майбутніх лікарів.

Ключові слова: медична і біологічна фізика, нові підходи у викладанні.

Вступ

Невід'ємною частиною сучасного етапу розвитку системи освіти стали технічні засоби навчання і нові технології та підходи у педагогіці. Масивні обсяги навчального матеріалу і складність інформаційних потоків вимагають удосконалення систем навчання з метою підвищення ефективності навчального процесу. Педагогічна наука у цьому аспекті дає ряд рекомендацій, зокрема трансформувати навчальний процес у напрямі індивідуалізації освітньої взаємодії, навчання, формування творчого мислення і збільшення самостійної роботи студентів [1], застосувати нетрадиційну конкуренцію за методом «гонки за лідером», як засобу підвищення пізнавальної активності студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу (ВНЗ) [2], використовувати найрізноманітніші евристичні методи, що здатні пробудити у студентів ініціативу, розкрити їх індивідуальні творчі здібності, розвинути логіку мислення у професійному напрямку,

регулювати й інтенсифікувати процес творчого пошуку [3], формувати активну творчу особистість, що внутрішньо відповідає сучасній дійсності, механізму творчого мислення в період неперервної освіти. Неперервність навчання, спадковості досвіду і включення людини в активну діяльність, у самостійне управління творчим процесом дає можливість кожному на будь-якому рівні не тільки розвивати вихідний творчий потенціал, а й сформувати потребу в подальшому самопізнанні, творчому саморозвитку [4].

Вважаємо, що насиченість навчального процесу вимагає також використання методик навчання, які сприяли б кращому засвоєнню навчального матеріалу і розумінню інтегрованості знань у системі медичної освіти, та, незважаючи на постійний дефіцит часу у студента-медика, мотивували б вивчення природничих дисциплін, які традиційно недооцінюються студентами. Шукаючи нові підходи до покращення вивчення дисциплін, які викладаються кафедрою біологічної фізики та медичної інформатики Буковинського